

УДК 658.15

Тищенко В. В.

Тищенко О. І.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Досліджено питання формування методики оцінки фінансового стану підприємств із позицій економічної безпеки. Запропоновано моделі діагностики фінансового стану підприємства, для чого відібрано низку показників його фінансової звітності. Здійснено апробацію запропонованої моделі та методики оцінки фінансового стану на прикладі реальних підприємств.

Ключові слова: оцінка, фінансовий стан, підприємство, економічна безпека, експрес-діагностика, банкрутство, криза, коефіцієнт, методика.

Постановка проблеми. Кризові ситуації, що виникають у результаті відсутності відповідних профілактичних заходів, нерівномірний розвиток економіки і тим більше окремих її частин, зміна обсягів виробництва і збуту, обсяги падіння виробництва, що характеризується як кризова ситуація, призводять до нездатності підприємства продовжувати фінансове забезпечення виробничого процесу. Для стабільної діяльності підприємства оцінка кризових симптомів розвитку та діагностування його фінансової кризи повинні здійснюватися задовго до прояву її явних ознак.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми оцінки фінансового стану підприємств досліджують як вітчизняні, так і закордонні вчені. Зокрема, аналізу фінансового стану приділили значну увагу Бланк І.А., Кизим М.О., Коровов М.Я., Поддєрьогін А.М., Покропивний С.Ф., Савицька Г.В., Савчук В.П., Шеремет А.Д. та ін. Теоретичні та методологічні аспекти проблеми забезпечення економічної безпеки підприємства знайшли відображення у наукових працях таких вітчизняних і зарубіжних авторів, як: Аلكема В.Г., Ареф'єва О.В., Геєць В.М., Кавун С.В., Капустін М.П., Кириченко О.А., Козаченко Г.В., Ляшенко О.М., Мігус І.П., Олейников Є.А., Пономарьов В.П., Соснін А.С. та ін.

На сьогоднішній день серед фахівців, які займаються цими проблемами, не існує єдиної думки з приводу формування методики оцінки фінансового стану підприємств із позицій економічної безпеки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Використання сукупності методів фінансового аналізу для своєчасного розпізнавання симптомів фінансової кризи на підприємстві й оперативного реагування на неї на початкових стадіях із метою зменшення ймовірності фінансової неспроможності суб'єктів господарювання є важливим етапом діагностики потенційної схильності підприємства до банкрутства. Однак існуючі методики не дають змоги комплексно та всебічно оцінити рівень фінансового стану підприємства.

Мета статті полягає у формуванні методики оцінки фінансового стану підприємств із позицій економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діагностика банкрутства господарюючого суб'єкта поділяється на дві основні підсистеми залежно від цілей і методів здійснення: експрес-діагностика фінансової кризи; фундаментальна діагностика фінансової кризи (рис. 1) [1].

Експрес-діагностика кризового фінансового стану належить до оперативних і простих методів аналізу фінансового стану підприємства, до групи методів аналізу фінансових коефіцієнтів.

Метод експрес-діагностики полягає в регулярній оцінці кризових параметрів фінансового розвитку підприємства, що здійснюється на базі даних його фінансового обліку за стандартними алгоритмами аналізу. Особливістю цього методу є виявлення ознак кризового розвитку підприємства на ранній стадії та здійснення попередньої оцінки кризового стану. Однак даний метод є досить поверховим, проте нескладним способом оцінювання фінансового стану підприємства, що не потребує багато часу та складних розрахунків.

Експрес-діагностика дає оцінку близькості підприємства до стану банкрутства за регулярного обчислення відповідних коефіцієнтів.

Результати експрес-діагностики дають наочну економічну інтерпретацію і мають велику користь як орієнтири для оцінки фінансового стану діяльності промислових підприємств, тому експрес-діагностика повинна проводитися безперервно, а її результати мають впливати на ухвалення управлінських рішень [1].

Комплексний фундаментальний аналіз фінансового стану підприємства проводиться за допомогою використання спеціальних методів оцінки впливу окремих факторів на кризовий фінансовий розвиток підприємства [2].

Під час здійснення повного комплексного аналізу фінансових коефіцієнтів використовується методика поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможного підприємства.

Проведення кореляційного аналізу дає змогу визначити ступінь впливу окремих факторів на характер кризового фінансового розвитку підприємства.

Ступінь цього впливу вимірюється одно- або багатфакторними моделями кореляції. За результатами оцінки здійснюється ранжирування факторів за ступенем негативного впливу на розвиток підприємства, для чого доцільним є використання прийомів SWOT-аналізу.

Основним завданням SWOT-аналізу є виявлення характеру сильних і слабких сторін підприємства за допомогою дослідження внутрішніх та зовнішніх факторів, що призводять підприємство до кризового стану. На сьогодні існує чимало напрацювань щодо оцінки ймовірності фінансової кризи підприємства [3]. У разі високої ймовірності неплатоспроможності чи незадовільного фінансового стану підприємство вважається таким, якому загрожує фінансова криза та банкрутство. Аналіз проводиться здебільшого з використанням інформації, яка міститься в основних формах фінансової звітності.

У вітчизняній практиці значного поширення набули методики аналізу фінансового стану та оцінки ймовірності загрози фінансової кризи під-

приємства, які ґрунтуються на однофакторному аналізі показників фінансової звітності або засновані на бальній системі оцінювання з визначенням індексу (класу) ризиковості фінансового стану підприємства.

Спільним для цих методик є те, що вони передбачають вивчення простих математичних зв'язків між окремими позиціями фінансової звітності на основі обчислення певної вибірки показників (коефіцієнтів) і порівняння їх значень із нормативними значеннями та співставлення їх у динаміці.

Для забезпечення ефективного управління необхідні індикатори, що достовірно відображають стан об'єкту. Функції таких фінансових індикаторів саме і виконують фінансові індикатори і фінансові коефіцієнти – абсолютні і відносні показники, що розраховуються за даними бухгалтерської звітності підприємства. Крім того, фінансові коефіцієнти, розраховані як відношення абсолютних показників, мають велику інформаційну цінність для аналізу і дають змогу отримати кількісну оцінку фінансового стану підприємства. Різними авторами пропонуються різні системи фінан-

сових показників для аналізу фінансового стану неплатоспроможних підприємств [4–7], що відрізняються набором одиничних показників (фінансових коефіцієнтів). Число коефіцієнтів не повинне перевищувати семи, оскільки число об'єктів спостереження сім, то людський контроль над ними легко втрачається [4, с. 31].

Виділяють такі основні групи фінансових показників, як фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність, прибутковість (ефективність управління), ефективність використання активів (показники ділової активності).

У публікаціях, що стосуються проблем антикризового фінансового управління [1], можна виділити такі основні етапи здійснення експрес-діагностики розвитку кризових симптомів (рис. 2).

Кожна група фінансових показників має певну аналітичну цінність для конкретних користувачів, оскільки показники ліквідності характеризують фінансові можливості підприємства щодо погашення заборгованостей; показники платоспроможності визначають покриття підприємством

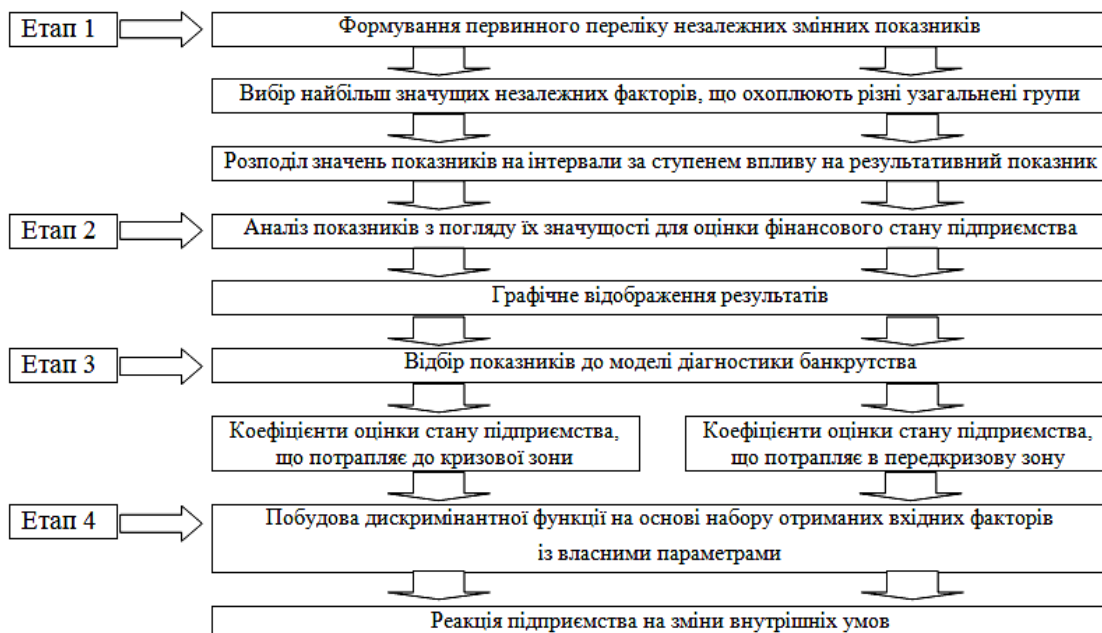

Рис. 1. Структурна схема моделі порядку проведення діагностики фінансового стану підприємства [1]

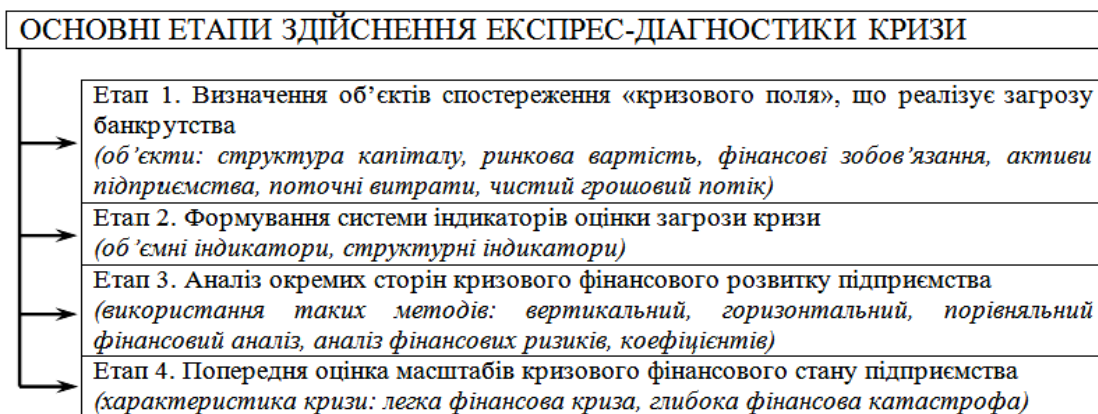

Рис. 2. Етапи здійснення експрес-діагностики розвитку кризових симптомів (банкрутств)

Джерело: складено автором за даними [1; 4–7]

позикових коштів і його фінансову незалежність; показники прибутковості порівнюють прибуток із вкладеними коштами; показники ефективності використання активів показують міру ефективності використання довгострокових і поточних активів.

Аналізуючи етапи з рис. 2, слід зауважити, що на першому етапі, як показує досвід, у сучасних економічних умовах практично всі аспекти фінансової діяльності підприємства, такі як структура капіталу, ринкова вартість, фінансові зобов'язання, активи підприємства, поточні витрати, чистий грошовий потік, можуть генерувати загрозу виникнення його кризового стану.

На другому етапі відбувається процес формування системи індикаторів загрози виникнення фінансової кризи підприємства стосовно кожної групи фінансових показників, що є основою для визначення видів кризи. При цьому всі показники-індикатори підрозділяються на об'ємні (у вигляді абсолютної суми) і структурні (у вигляді відносних показників).

На третьому етапі аналізуються окремі сторони кризового фінансового розвитку підприємства за допомогою використання стандартних методів. Основу такого аналізу становить порівняння фактичних показників-індикаторів із плановими (нормативними) і виявлення розмірів відхилень у динаміці, а саме вони характеризують наростання кризових явищ у діяльності підприємства, що генерують загрозу виникнення його фінансової кризи. У процесі аналізу окремих сторін виробничо-господарської діяльності підприємства використовуються такі стандартні його методи: горизонтальний (трендовий) фінансовий аналіз; вертикальний (структурний) фінансовий аналіз; порівняльний фінансовий аналіз; аналіз фінансових коефіцієнтів.

На останньому, четвертому, етапі проводиться попереднє оцінювання масштабів кризового фінансового стану підприємства. Таке оцінювання проводиться на основі аналізу окремих сторін кризового розвитку підприємства за низку попередніх етапів.

У практиці фінансового менеджменту під час оцінювання масштабів кризового фінансового стану підприємства використовують дві принципові характеристики: фазу та вид кризи. До фаз слід віднести легку, глибоку, катастрофічну фінансові кризи, а до видів – стратегічну кризу, кризу ліквідності, кризу прибутковості. За необхідності кожна з цих характеристик та видів може одержати більш поглиблену диференціацію [1, с. 20].

Основною проблемою, яку слід подолати через реалізацію антикризових заходів, є фінансова криза на підприємстві або її загроза. Досягнення цілей антикризового менеджменту значною мірою залежить від своєчасного виявлення кризи. Це забезпечується завдяки застосуванню інструментарію діагностики банкрутства, механізмів раннього попередження та реагування, інших аналітичних прийомів. Важливе місце при цьому слід приділяти причинно-наслідковому аналізу фінансової кризи, спрямованому на ідентифікацію зовнішніх та внутрішніх чинників кризи, виду кризи та її стадії в системі економічної безпеки. Оскільки своєчасність і правильність діагнозу хворого визначає зміст рецепту щодо його лікування, своєчасність та об'єктність діагностики фінансової кризи є ключем для забезпечення ефективності подальших

антикризових заходів та підвищення рівня економічної безпеки підприємства.

Діагностика ймовірності банкрутства є основою для розробки стратегії функціонування підприємства як перехідної від планової стратегії до адаптивної та адекватної реакції на зміни зовнішніх та внутрішніх умов, а система експрес-діагностики забезпечує раннє виявлення ознак кризового розвитку підприємства й дає змогу вжити оперативних заходів щодо їхньої нейтралізації.

Проведені автором дослідження показали, що у світовій практиці існує значна кількість різних методів проведення оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання. На основі аналізу основних методів проведення діагностики фінансового стану визначено, що значна кількість методів має недоліки: відсутні або недостатньо обґрунтовані граничні значення показників та розміру коефіцієнтів, що використовуються у моделях; у більшості методик автори використовують термінологію та показники, традиційні для зарубіжних моделей, однак не адаптовані до сучасних умов, які склалися в економіці України; багато методик розглядають окремі сторони діяльності підприємства, детально зупиняючись лише на деяких моментах [1]. У зв'язку з цим постає необхідність розробки підходів та методик, які використовують переваги існуючих моделей та максимально усувають їх недоліки, і розробки пропозицій щодо адаптації їх до українського ринку та використання для оцінки рівня економічної безпеки сучасних підприємств. Наразі виникає потреба в моделі, яка ґрунтується на пошуку та аналізі взаємозв'язків між основними показниками діяльності підприємства, зовнішніми та внутрішніми факторами його діяльності. На основі такої моделі розробляється комплекс заходів, що дасть змогу посилити роль антикризового фінансового управління підприємством та підвищити рівень його економічної безпеки.

Метою багатофакторного дискримінантного аналізу є оцінка та інтерпретація значення однієї залежної змінної за допомогою значень декількох незалежних змінних (факторів впливу). Для побудови запропонованої моделі діагностики банкрутства підприємства необхідно відібрати низку показників його фінансової звітності. У процесі аналізу підбирається комбінація показників, для кожного з яких визначається вага у дискримінантній функції. Величини окремих ваг характеризують різний вплив окремих показників на значення вихідної змінної, яка в інтегральному вигляді характеризує фінансовий стан підприємства. Мета відбору полягає в тому, щоб вибрати з множини наявних показників ті, які дадуть можливість зробити найбільш значущі та достовірні висновки щодо потенційної фінансової спроможності підприємства, тобто забезпечать високу точність класифікації.

Оцінюємо ймовірність банкрутства досліджуваних підприємств як основного виду сучасних загроз їх економічній безпеці. Побудова багатофакторних моделей оцінки ризику банкрутства для української економіки залишається досі проблемною, по-перше, через неактивні дані стосовно статистики банкрутств; по-друге, через відсутність урахування багатьох факторів, що впливають на фінансовий стан підприємств; по-третє, через нестабільність і недосконалість нормативно-законодавчої бази банкрутства українських підприємств. Тому наразі для аналітичної

роботи застосовуються зарубіжні моделі оцінки, наприклад модель Таффлера [9] (табл. 1).

Проаналізувавши підприємства м'ясопереробної галузі, можемо зробити висновок, що модель Таффлера демонструє нам підприємство, в якого непогані довгострокові перспективи. Це ПАТ «Мелітопольський м'ясокомбінат». Також було визначено підприємства, які є потенційними банкрутами, зокрема ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат».

Окрім моделі Таффлера, широкого розповсюдження у вітчизняній практиці діагностики схильності підприємств до банкрутства набула модель Спрінгейта [9], яка була побудована в 1978 р. за допомогою покрокового дискримінантного аналізу методом, який розробив

Е.І. Альтман [9]. У процесі створення моделі з 19 фінансових коефіцієнтів в остаточному варіанті залишилося тільки чотири. Оцінка ймовірності настання банкрутства на м'ясопереробних підприємствах України на основі моделі Спрінгейта представлена в табл. 2. За цією моделлю, якщо кінцевий показник підприємства менший за 0,862, то підприємство є потенційним банкрутом.

Модель Спрінгейта підтверджує, що ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат» знаходиться в небезпечній зоні і керівництву необхідно звернути на це увагу. Крім того, до зони ризику потрапило і ПАТ «Ватутінський м'ясокомбінат», що має значення, менше за нормативне. Загалом же, найбіль-

Таблиця 1

Оцінка ймовірності настання банкрутства на м'ясопереробних підприємствах України на основі моделі Таффлера

№ п/п	Підприємства	Роки				
		2011	2012	2013	2014	2015
1	ПАТ «Бердичівський м'ясокомбінат»	4,17	0,24	0,42	0,28	0,21
2	ПАТ «Ватутінський м'ясокомбінат»	2,67	1,08	1,38	0,82	0,74
3	ПАТ «Дніпропетровський м'ясокомбінат»	0,08	0,11	0,10	0,10	0,06
4	ПАТ «Мелітопольський м'ясокомбінат»	1,73	1,29	0,70	1,24	1,11
5	ПАТ «Тростянецький м'ясокомбінат»	1,23	1,53	1,34	2,11	1,98
6	ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат»	0	0,03	0,04	0,04	0,02

Джерело: складено автором за даними [8]

Таблиця 2

Оцінка ймовірності настання банкрутства на м'ясопереробних підприємствах України на основі моделі Спрінгейта

№ п/п	Підприємства	Роки				
		2011	2012	2013	2014	2015
1	ПАТ «Бердичівський м'ясокомбінат»	7,25	7,025	3,067	3,051	2,964
2	ПАТ «Ватутінський м'ясокомбінат»	4,251	2,051	1,031	0,987	0,874
3	ПАТ «Дніпропетровський м'ясокомбінат»	-0,27	4,05	0,27	0,15	0,113
4	ПАТ «Мелітопольський м'ясокомбінат»	1,831	0,831	3,241	0,991	0,863
5	ПАТ «Тростянецький м'ясокомбінат»	4,025	1,091	1,007	1,321	1,133
6	ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат»	1,37	1,001	3,251	0,832	0,681

Джерело: складено автором за даними [8]

Таблиця 3

Оцінка ймовірності настання банкрутства на м'ясопереробних підприємствах України на основі моделі Чессера

№ п/п	Підприємства	Роки				
		2011	2012	2013	2014	2015
1	ПАТ «Бердичівський м'ясокомбінат»	-1,23	3,25	2,83	-0,97	-0,79
2	ПАТ «Ватутінський м'ясокомбінат»	-0,33	0,53	0,01	0,31	0,23
3	ПАТ «Дніпропетровський м'ясокомбінат»	-1,31	0,35	0,13	0,18	0,12
4	ПАТ «Мелітопольський м'ясокомбінат»	0,11	4,03	-1,11	-0,32	-0,41
5	ПАТ «Тростянецький м'ясокомбінат»	-1,03	1,03	-1,25	-1,03	-1,15
6	ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат»	-0,33	-1,21	-1,07	1,01	1,18

Джерело: складено автором за даними [8]

Таблиця 4

Оцінка ймовірності настання банкрутства на м'ясопереробних підприємствах України на основі моделі Ліса

№ п/п	Підприємства	Роки				
		2011	2012	2013	2014	2015
1	ПАТ «Бердичівський м'ясокомбінат»	0,018	0,009	0,0075	-0,0077	-0,0081
2	ПАТ «Ватутінський м'ясокомбінат»	0,050	0,044	0,043	0,091	0,096
3	ПАТ «Дніпропетровський м'ясокомбінат»	-0,040	-0,045	-0,094	-0,086	-0,09
4	ПАТ «Мелітопольський м'ясокомбінат»	0,028	0,03	0,019	0,0195	0,026
5	ПАТ «Тростянецький м'ясокомбінат»	0,0627	0,064	0,061	0,022	0,029
6	ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат»	0,081	0,085	0,080	0,077	0,083

Джерело: складено автором за даними [8]

ший рівень схильності до банкрутства демонструє за результатами використання моделі Спрінгейта ПАТ «Дніпропетровський м'ясокомбінат».

Оцінку ймовірності настання банкрутства на м'ясопереробних підприємствах України на основі моделі Чессера демонструє табл. 3.

Моделю Чессера [9] передбачає використання шести факторів і розрахунок кінцевого підсумкового показника. Порогове значення цього показника дорівнює 0,50. За показника, значення якого є вищим за порогове, ймовірність банкрутства є високою.

Згідно з аналізом за моделлю Чессера, стійкими підприємствами з високим рівнем економічної безпеки є ПАТ «Мелітопольський м'ясокомбінат», ПАТ «Тростянецький м'ясокомбінат», ПАТ «Бердичівський м'ясокомбінат», а в найбільш небезпечній зоні знаходиться ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат», що вже перетнув межу потенційного банкрутства. Рівень економічної безпеки таких підприємств, як ПАТ «Ватутінський м'ясокомбінат», ПАТ «Дніпропетровський м'ясокомбінат» також можна оцінити як низький.

У табл. 4 представлено результати оцінки ймовірності настання банкрутства на м'ясопереробних підприємствах України на основі моделі Ліса. Згідно з цією моделлю [9], значення результуючого показника, нижче за 0,037, свідчить про високу загрозу банкрутства.

Проведена оцінка дала змогу прийти до висновку, що загроза банкрутства у перспективі є характерною для ПАТ «Бердичівський м'ясокомбінат», ПАТ «Дніпропетровський м'ясокомбінат», ПАТ «Мелітопольський м'ясокомбінат», ПАТ «Тростянецький м'ясокомбінат», ПАТ «Охтирський м'ясокомбінат».

Як бачимо з проведених розрахунків, інколи моделі банкрутства демонструють різні результати, тому необхідним є комплексний аналіз загрози банкрутства підприємства та оцінки рівня його економічної безпеки.

Проведений комплексний фінансовий аналіз стану м'ясопереробних підприємств дає змогу сформулювати висновки щодо необхідності впровадження антикризових заходів не тільки на під-

приємствах, які вже перебувають у стані кризи, а й на підприємствах, які функціонують досить успішно, з метою підтримки їх економічної безпеки на належному рівні в перспективі.

Проаналізувавши різні методики оцінки фінансового стану, можна зробити висновок, що останні не враховують багато різних аспектів діагностики фінансового стану суб'єкта господарювання та не дають змоги отримати цілком достовірну оцінку цього параметру для підприємства з точки зору забезпечення економічної безпеки підприємства.

Висновки. Проведене нами дослідження продемонструвало, що для вітчизняних підприємств характерною є неоднорідність значень фінансових коефіцієнтів оцінки їх стану. Так, за однією групою показників, обраних для аналізу, підприємство демонструє стійку фінансову позицію; розрахунок іншої групи показників виявляє в нього ознаки настання банкрутства у найближчому майбутньому. Зважаючи на це, важко дати справедливую оцінку рівня фінансового стану сучасних підприємств в Україні.

Таким чином, нині не існує методики, яка б давала змогу комплексно та всебічно оцінити рівень фінансового стану підприємства. Для кожного науковця властивою є індивідуальна, авторська система показників фінансового стану, і така практика, як наслідок, не дає змоги проводити порівняльний аналіз діяльності суб'єктів господарювання, діагностика фінансового стану яких здійснювалася різними методологічними прийомами. Постає необхідність у розробці єдиного інтегрального показника, розрахунок якого можна було б провести на основі значень традиційних фінансових індикаторів рівня ліквідності, платоспроможності, оборотності та фінансової незалежності підприємства, який, однак, давав би змогу отримати підсумкову оцінку фінансового стану як одного з індикаторів стану захищеності підприємств від наявних та потенційних небезпек і загроз фінансової природи походження та елементу діагностики рівня економічної безпеки підприємства.

Список літератури:

1. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : [навч. посіб.] / О.О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 412 с.
2. Грачев А.В. Анализ и управление финансовой устойчивостью предприятия : [учеб.-практ. пособ.] / А.В. Грачев. – М. : Финпресс, 2002. – 208 с.
3. Прыкин Б.В. Основы управления. Производственно-строительные системы / Б.В. Прыкин, В.Г. Иш, Б.Ф. Ширгинов. – М. : Стройиздат, 1991. – 336 с.
4. Абрютин М.С. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия : [учеб.-практ. пособ.] / М.С. Абрютин, А.В. Грачев. – М. : Дело и Сервис, 2001. – 272 с.
5. Измайлова К.В. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / К.В. Измайлова. – К. : МАУП, 2000. – 152 с.
6. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : [учебник] / Г.В. Савицкая ; 5-е изд. перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 536 с.
7. Ковалев В.В. Финансовый анализ / В.В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 512 с.
8. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua
9. Фучеджи В.І. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства / В.І. Фучеджи // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 691. – С. 240–245.

Тищенко В. В.

Тищенко О. І.

Восточноукраинский национальный университет имени Владимира Даля

ОЦЕНКА ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ В КОНТЕКСТЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Резюме

Исследованы вопросы формирования методологии оценки финансового состояния предприятий с позиций экономической безопасности. Предложены модели диагностики финансового состояния предприятия, для чего отобран ряд показателей его финансовой отчетности. Осуществлена апробация предложенной модели и методологии оценки финансового состояния на примере реальных предприятий.

Ключевые слова: оценка, финансовое состояние, предприятие, экономическая безопасность, экспресс-диагностика, банкротство, кризис, коэффициент, методика.

Tishchenko V. V.

Tishchenko O. I.

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

ASSESSMENT OF THE FINANCIAL CONDITION OF ENTERPRISES IN THE CONTEXT ECONOMIC SECURITY STANDPOINT

Summary

The problems of formation of assessment methodology of enterprises financial state from the economic security standpoint are investigated. Proposed diagnostic models of the enterprise financial condition, for which purpose selected a number of indicators of enterprise's financial statements. Implemented the practical approval of the proposed model and financial state assessment methodology by the example of real enterprises.

Key words: assessment, financial state, enterprise, economic security, rapid diagnosis, bankruptcy, crisis, factor, method.

УДК 657.37:005.93

Фоміна О. В.

Київський національний торговельно-економічний університет

УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ У СИСТЕМІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Систематизовано дефініції поняття «управлінська звітність» у наукових працях та визначено основні концепції. Розроблено авторську концепцію управлінської звітності. Сформовано визначення понять «управлінський звіт» та «управлінська звітність» підприємства. Побудовано узагальнюючу модель формування управлінської звітності підприємства.

Ключові слова: концепція управлінської звітності, управлінський звіт, управлінська звітність, управлінський облік.

Постановка проблеми. Інноваційні підходи до управління підприємством висувають нові вимоги до його обліково-аналітичного забезпечення як джерела економічної інформації, представленої в управлінській звітності.

Недостатність дослідження теоретико-методологічних підходів до формування управлінської звітності на тлі становлення і розвитку методології управлінського обліку, що є інформаційним джерелом формування такої звітності, негативно впливають на саморегуляцію діяльності суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення теоретико-методологічних та практичних засад управлінської звітності зробили такі вітчизняні та іноземні науковці: Н. Адамов [1], О.М. Бабкіна [2], С.Ф. Голов [3], Ж.А. Іванова [4], І.В. Колос [5], В.М. Корягін, П.О. Куцик [6], М.О. Любимов [7], К.Є. Нагірська [8], Л.В. Нападівська [9], А.Х. Позов [10], А.Н. Попов [11] та ін. Проте у працях учених від-

сутній єдиний підхід до застосування термінологічного апарату, що, на думку В.М. Корягіна та П.О. Куцика, пояснюється:

– національними особливостями системи бухгалтерського обліку;

– відмінностями нормативного регулювання національної системи бухгалтерського обліку, внаслідок чого замість терміну «управлінська звітність» використовується термін «внутрішньогосподарська звітність»;

– порушенням принципів класифікації, які використовуються під час виділення окремих видів звітності [6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Основною проблемою недостатньої вивченості проблематики управлінської звітності є не стільки відсутність наукових розробок у даному напрямі, скільки відсутність саме фундаментальних досліджень без галузевого спрямування. Опрацювання потребують теоретичні засади формування управлінської звітності та